Voedselverspilling, de no-regret optie

Kosten efficiënt, realistisch en met breed draagvlak

Met 97% van de stemmen werd het terugdringen van voedselverspilling aangewezen als belangrijk onderwerp door het Nationaal Burgerberaad Klimaat. Dat is een krachtig signaal dat burgers willen dat overheid, bedrijfsleven en samenleving samen in actie komen tegen voedselverspilling.
En terecht: het is een zeer kostenefficiënte oplossing die tot 3 megaton broeikasgasreductie per jaar oplevert.

Het huidige klimaatbeleid staat onder druk, Nederland dreigt de klimaatdoelen niet te gaan halen. Juist daarom is het belangrijk om te investeren in maatregelen die aantoonbaar werken.
De aanpak van voedselverspilling is (samen met een plantaardiger dieet) zo'n ***bewezen klimaatoplossing***[i]. Daarmee ligt Nederland wél op koers om het reductiedoel voor 2030 te halen. Door de aanpak van voedselverspilling op te schalen, kan het een grotere bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelen.

In de officiële reactie op het advies heeft het kabinet aangegeven dat er al bestaand beleid op voedselverspilling is. Dat klopt, met een relatief kleine investering van overheidszijde hebben we flink resultaat geboekt: sinds 2018 is de voedselverspilling in Nederland met 25% afgenomen.[ii]
De eerste stappen en quick wins zijn daarmee benut, juist daarom is opschalen nu de logische stap. En dat staat precies in de adviezen waar het kabinet nog een besluit over moet nemen.

Groot effect op het klimaat

Voedselsystemen zijn wereldwijd goed voor een derde van de uitstoot van broeikasgassen.[iii] Voedselverliezen en -verspilling zijn verantwoordelijk voor 8 tot 10% van de jaarlijkse wereldwijde uitstoot en kosten bovendien jaarlijks 1 biljoen dollar[iv]. Internationaal wordt het terugdringen van voedselverlies en -verspilling dan ook gezien als een belangrijke klimaatoplossing. Het voorkomt immers emissies die zijn gemaakt voor voedsel dat uiteindelijk niet wordt gegeten.

Concreet voor Nederland: bij ons gaat een vijfde van al het geproduceerde voedsel verloren.
Per kilo verspild voedsel aan het einde van de keten komt gemiddeld 3 kilo CO_2 vrij[v]. Als we jaarlijks 1 miljard kilo goed voedsel binnen de keten houden (het doel van het ecosysteem van Samen Tegen Voedselverspilling), dan voorkomen we dus ongeveer 3 megaton uitstoot.

Goedkoop en breed gedragen

Met de nationale aanpak hebben we voedselverspilling met 25% teruggebracht, goed voor 1,5 megaton CO_2-reductie per jaar. Een grove berekening laat zien dat de investering (publiek én privaat) circa €3 per ton vermeden broeikasgassen bedroeg. Daarmee is het een zeer kosteneffectieve ***maatregel, die bovendien bedrijven aanspreekt***: weinig klimaatmaatregelen combineren dit rendement met zo'n lage investering en zo'n breed draagvlak.

Investeren in wat al werkt

Producenten, retail, horeca en andere sectoren boeken op vrijwillige basis al resultaat. Omdat ze zien dat het zich terugbetaalt. Samen Tegen Voedselverspilling jaagt die beweging aan, met succes maar met beperkte middelen. Het Burgerberaad adviseert daarom om bestaande programma's voor monitoring, innovatie en samenwerking in de keten te intensiveren, en consumentenactivatie en -educatie via Samen Tegen Voedselverspilling en het Voedingscentrum uit te breiden. Zo werken we aan een systeemverandering met een terugkerend rendement.

Dat is investeren in wat al werkt. Meer bedrijven en sectoren laten monitoren, geeft inzicht in waar de grootste kansen liggen en maakt het mogelijk om succesvolle aanpakken verder op te schalen. Zo kan de aanpak worden vergroot in bestaande sectoren zoals horeca/catering en groente/fruit, en kunnen nieuwe sectoren zoals de primaire sector en de voedselomgeving worden aangehaakt.

Europees perspectief

De Europese Unie verplicht alle lidstaten om voedselverspilling tegen 2030 terug te dringen met 10% in verwerking en productie en 30% per inwoner in retail, horeca en huishoudens. Nederland streeft naar 50% minder verspilling in 2030 in de hele keten (SDG 12.3) en ziet het Europese doel als ondergrens.

Dit heeft Nederland echter niet vastgelegd in tegenstelling tot 30 landen wereldwijd. Zij hebben voedselverliezen en -verspilling wel opgenomen in hun ***Nationally Determined Contributions*** (NDC's), zoals afgesproken in het Klimaatakkoord van Parijs.[vi]

Hoe kunnen we het klimaatbeleid verder helpen?

Het ministerie heeft het Nationaal Burgerberaad Klimaat zelf ingezet om burgers te laten adviseren over de klimaatopgave. De aanbeveling over voedselverspilling kreeg met 97% een zeer brede steun. Over de adviezen die leiden tot intensivering van de aanpak moet het kabinet nog een besluit nemen. Daarom vragen wij:

1. Laat het kabinet de drie adviezen waar nog niet over besloten is overnemen: het is een ketenaanpak, dus het geheel doet significant meer dan enkel wat losse onderdelen.
2. Neem de aanpak van voedselverliezen en -verspilling expliciet op in het klimaatbeleid als onderdeel van het instrumentarium. Dat maakt het mogelijk om voedselverspilling structureel mee te nemen in financiering (Klimaatfonds) en monitoring.

Het Burgerberaad geeft de belangrijkste stap al aan. Het is aan de Kamer om die te steunen.

---

[i] Project Drawdown

[ii] Voedselverspilling is sinds 2018 afgenomen van 2 naar 1,6 miljard, dit is gebaseerd op de Monitor Voedselverspilling en sectorspecifieke monitoring ism WUR.

[iii] Crippa et al. (2021). 'Food systems are responsible for a third of global anthropogenic GHG emissions'. Nature Food.

[iv] UN Climate Change News 2024

[v] Berekening door stichting STV op basis van cijfers FAO en FUSIONS:
- FAO (wereldwijd): 1 miljard kilo = 2.5 miljard kilo CO2 eq.
- FUSIONS (Europa): Voor EU-28 wordt uitgegaan van 88 miljoen ton FLW (= GHG-emissie van 227 miljoen ton CO_2 eq). Verhouding op basis van FUSIONS cijfers = 1:2,58. >> 1miljard kilo= 2,58 miljard kilo CO_2 eq.
- Bronnen: FUSIONS & FUSION (2015) Criteria for and baseline assessment of environmental and socio-economic impacts of food waste.
- Cijfers FAO en FUSIONS liggen niet ver uit elkaar: 2 miljard kilo voedselverspilling = ca. 5,56 miljard kilo CO_2. Teruggerekend per kilo: 2,5 (FAO) of 2,6 (FUSIONS)

[vi] WRAP november 2025